

LEERPLAN SECUNDAIR ONDERWIJS

Vak: **AV Sport (theorie)** **6/6 lt/w**
Specifiek gedeelte

Studierichting: **Topsport-sportinitiatie**

Studiegebied: **Sport**

Onderwijsvorm: **BSO**

Graad: **derde graad**

Leerjaar: **eerste en tweede leerjaar**

Leerplannummer: **2009/021**
(nieuw)

Nummer inspectie: **2009 / 9 // 1 / T / SG / 1 / III / / D/**

onderwijs van de
Vlaamse Gemeenschap

INHOUD

Visie	2
Beginsituatie	3
Algemene doelstellingen	4
Leerplandoelstellingen / leerinhouden.....	5
Pedagogisch-didactische wenken	14
Minimale materiële vereisten.....	21
Evaluatie.....	22
Bibliografie.....	24

VISIE

Sport heeft in onze samenleving een vaste stek gevonden.

Topsport vervult een belangrijke maatschappelijke functie in ons dagelijks leven. Haar betekenis laat zich schetsen vanuit drie dimensies:

- de individuele ontplooiing van diegenen die meer dan gemiddeld sportief begaafd zijn;
- de sociaal-culturele dimensie: topsport zorgt niet alleen voor topamusement. Topsport levert ook een bijzonder sterke bijdrage aan de passieve recreatie en de sociale cohesie en integratie in onze samenleving;
- de economische betekenis van topsport voor de samenleving, die zowel in financiële zin als op het gebied van de werkgelegenheid is gegroeid, mede dankzij de sterk toegenomen publieke belangstelling.

De kwaliteit van de sportprestaties is de laatste jaren sterk toegenomen. Dit is zeker het gevolg van het verhogen van zowel de kwantiteit als van de kwaliteit van de training. De moderne sporters trainen niet alleen veel meer, ze trainen ook veel intensiever, ze trainen veel rationeler!

Met het aanbieden van topsport willen we talentrijke sportieve jongeren de mogelijkheid bieden om een kwaliteitsvolle fysieke opleiding in relatie tot een gereguleerde studieloopbaan te volgen met maximale kansen tot slagen.

Aan vakken van de basisvorming wordt niet geraakt, de toekomst van deze leerlingen mag niet gehy-pothekeerd worden. Indien ze uiteindelijk niet voor een topsportcarrière in aanmerking komen omdat zij de vooropgestelde sportieve einddoelen niet behaalden, willen wij hen een diploma met toekomst-mogelijkheden garanderen.

Hoofddoel is de leerlingen op deze jeugdige leeftijd degelijk voor te bereiden op de zwaardere fysieke en mentale belastingen welke zij zullen ondervinden in een tweede en derde graad in hun specifieke topsportopleiding en om een evenwicht te vinden tussen topsport en studie.

Vele Vlaamse sportfederaties sloten al een topsportconvenant af met een Vlaamse topsportschool voor de 1e, 2e en de 3e graad. Recent werd een laatste lacune weggewerkt en kan een topsportopleiding nu ook worden gecombineerd met een beroepsopleiding zodat alle jongeren met een topsportstatuut nu dezelfde kansen krijgen in de 2e en 3e graad.

Vanuit de vaststelling dat een aantal leerling-topsporters zich ieder jaar toch aan de combinatie TSO-topsport waagde, een niveau dat eigenlijk voor hen té hoog gegrepen is. De ervaring leert dat deze jongeren het heel moeilijk krijgen. Hun schoolprestaties blijven, spijs alle geleverde inspanningen, toch beneden peil. Dit werkt demotiverend en heeft zowel op hun studieattitude als op hun topsportprestaties een nefaste invloed.

Getalenteerde jongeren de kans bieden sport en studie te combineren en op beide vlakken zo hoog mogelijk te scoren is de uitdaging van iedere topsportstudent in iedere topsportschool.

BEGINSITUATIE

De leerling moet in het bezit zijn van een topsportstatuut.

Een topsportschool is de ideale setting voor de talentvolle BSO-leerling om topsport en een beroepsopleiding wel degelijk mogelijk te maken.

Deze derde graad is een vervolgopleiding van de 2e graad BSO topsport-sportinitiatie.

De school is verantwoordelijk voor de instroom in de derde graad. Zij voert een eigen oriënteringsbeleid waarbij zij zowel rekening houdt met het welzijn van de leerling als met het niveau van elke studierichting.

Indien zich toch leerlingen aanbieden in de derde graad die geen Topsport-sportinitiatie hebben gevolgd in de tweede graad, dan zullen zij wellicht één en ander moeten inlopen. Elke school kan daar een eigen remediëringsprogramma voor voorzien.

De school kan dit aanbieden voor de aanvang van de derde graad, maar wellicht is het meer aangegeven om voor de betrokken leerlingen een individuele coaching doorheen de derde graad uit te werken. Alleszins moet vermeden worden dat de andere leerlingen benadeeld worden doordat te veel tijd wordt besteed aan het inlopen van achterstanden bij de instromers.

ALGEMENE DOELSTELLINGEN

Met dit leerplan hebben we vooral de intentie om de leerling-topsporter de gelegenheid te geven om zoveel als mogelijk sportrelevante officiële diploma's en brevetten te kunnen behalen. Wij wensen deze jongeren maximale kansen te bieden om in hun verdere loopbaan een sportgerelateerde job te kunnen uitvoeren.

Via deze opleiding kunnen volgende diploma's/brevetten worden behaald.

- Aan het eind van de tweede graad: Junior helper (brevet Rode Kruis)
- Aan het eind van de derde graad: Rode Kruis helper
- Aan het eind van de derde graad: het diploma "Bewegingsanimator" (brevet BLOSO-VTS)
- Aan het eind van het derde leerjaar van de derde graad: het diploma "Initiator, algemeen gedeelte" (brevet BLOSO-VTS)

Naast de sport- en speltechnische vaardigheden, didactiek en methodiek, wordt ook de nodige aandacht besteed aan vakgerichte attitudes:

Kwaliteitsbewustzijn:	actief en pro-actief gericht zijn op kwaliteit door oog te hebben voor de taak als begeleider en hier doelgericht mee omgaan.
Verantwoordelijkheidszin en zin voor organisatie:	veiligheidsgericht handelen ten opzichte van de deelnemers, de organisatie en de medebegeleiders is een houding!
Zin voor samenwerking:	bereid zijn om samen te werken om tot een optimaal resultaat te komen; samenhorigheid en collegialiteit hoog in het vaandel dragen.
Sociale en communicatieve gedragsvaardigheden:	deze sleutelvaardigheden nastreven die van essentieel belang zijn voor al wie met mensen omgaat.
Leergierigheid:	de ingesteldheid hebben om nieuwe dingen te ontdekken en nieuwe uitdagingen aan te gaan.
Welzijnsbewustzijn:	actief en pro-actief gericht zijn op veiligheid, gezondheid en hygiëne.
Milieubewustzijn:	zich bewust zijn van de impact van eigen handelingen op het milieu.

LEERPLANDOELSTELLINGEN / LEERINHOUDEN

COMPETENTIES MET BETREKKING TOT BEWEGINGSANIMATOR

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<ol style="list-style-type: none"> 1. sportspelen promoten. 2. sportspelen organiseren. 3. een bewegingsparcours opbouwen en kinderen begeleiden. 4. zelfstandig of in team bewegingsactiviteiten voor groepen sporters van alle leeftijden begeleiden. 5. zelfstandig of in team bewegingsactiviteiten voor groepen sporters van alle leeftijden animeren. 6. verantwoordelijkheid opnemen. 7. verschillende spelen ordenen volgens het spelidee. 8. de verschillende stappen om een evenement of spel te organiseren kennen. 9. verschillende organisatievormen kennen. 10. een bewegingsspel kiezen in functie van een vooropgestelde doelstelling. 11. variaties voorzien bij het ontwikkelen van een bewegingsspel. 12. zelfstandig een spelmap aanleggen. 13. een groep motiveren om actief te bewegen en te participeren. 14. creatief en flexibel reageren op (onverwachte) situaties door het vinden van een gepaste oplossing. 15. fair play bevorderen in allerlei bewegingssituaties. 	<p>Herhaling en/of aanleren van de leerinhouden van de tweede graad (competenties m.b.t. bewegingsanimator)</p> <p>De taak van de bewegingsanimator (praktische benadering)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stage <ul style="list-style-type: none"> ○ Doelstelling ○ Inhoud en organisatie <ul style="list-style-type: none"> ▪ Observatieopdrachten ▪ Animatie en begeleidingsopdrachten ▪ Beoordelingen <p>Het organiseren van sportpromotionele activiteiten</p> <p>1. De organisatie van een sportactiviteit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het organiseren van een sportevenement <ul style="list-style-type: none"> ○ Het oprichten van een werkgroep ○ Het opstellen van een taakverdeling ○ Een draaiboek samenstellen ○ De activiteitendag zelf ○ De evaluatie van het evenement

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>16. de veiligheid van zichzelf, de deelnemers en de organisatie garanderen.</p> <p>17. afspraken of een gedragscode respecteren en naleven.</p> <p>18. eigen beperkingen m.b.t. veiligheid inschatten.</p> <p>19. zich beperken tot zijn bevoegdheden.</p> <p>20. handelen met respect voor de natuur.</p> <p>21. met anderen samenwerken.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Verschillende organisatievormen <ul style="list-style-type: none"> ○ Wat is een organisatievorm? ○ Het kiezen van een organisatievorm in functie van het beoogde doel ○ De te ondernemen stappen ○ Overzicht van de verschillende organisatievormen <p>2. De promotie van een sportactiviteit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welke promotie voeren voor de activiteit? • Het promoten tijdens de activiteit • Het promoten na de activiteit <p>Veiligheid garanderen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veiligheid is geen begrip maar een houding • Veiligheidsgericht handelen ten opzichte van <ul style="list-style-type: none"> ○ de deelnemers ○ een organisatie of vereniging ○ de medebegeleiders • Een veilig spel of sportterrein <ul style="list-style-type: none"> ○ De veiligheid van speelterreinen ○ De veiligheid van speelzones in het bos ○ Soorten bewegingsruimten <p>Praktische organisatievormen</p> <p>1. Een overzicht van verschillende organisatievormen, zijn toepasbaarheid en de voor- en nadelen. Voorbeelden: instuif, keuzeprogramma, roulatiesysteem, uitdaagsysteem ...</p> <p>2. Toepassingen van de verschillende organisatievormen Voorbeelden: slagspelen of sportspelen in circuitvorm ...</p>

COMPETENTIES MET BETREKKING TOT BEWEGINGSANIMATOR: DE WENKEN

Nr.	Specifieke pedagogisch-didactische wenken	Timing
	Kies spelen die aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen.	
	Zorg ervoor dat het kernidee of spelidee duidelijk naar voor komt.	
	Voorzie een ruime variatie aan bewegingsprikkelers.	
	Voorzie gradaties en variaties (spel uitbreiden of vereenvoudigen).	
	Wees creatief!	
	Leer leerlingen gebruik maken van ICT-toepassingen (spelmap, organisatievormen, spelfiches ...)	
	Uitgaan van een actuele sportgebeurtenis.	
	Leg zeker verbanden met de aanwezige topsporten van je leerlingen.	
	Leer de leerlingen moeten met een draaiboek werken.	
	Laat de leerlingen mede verantwoordelijkheid opnemen aangaande de organisatie van sportactiviteiten.	

COMPETENTIES MET BETREKKING TOT DE VAKDIDACTIEK VAN SPORTINITIATIE

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHouden
	<p>1 de beginselen van de didactiek verwerven.</p> <p>2 inzicht verwerven in diverse aspecten van de les.</p> <p>3 de bouwstenen van het didactisch proces duiden.</p> <p>4 van organisatiebekwaamheid getuigen – in groep werken.</p> <p>5 getuigen van zin voor initiatief.</p> <p>6 over bewegingssituaties hun mening geven, bewegingservaringen uitwisselen en hieruit conclusies trekken voor hun eigen ervaring.</p> <p>7 bewegingssituaties alleen of in groep organiseren en aanpassen aan de deelnemers.</p> <p>8 zelfstandig organiseren.</p> <p>9 zelfstandig werken.</p> <p>10 overleggen, afspraken maken, samenwerken in groepsverband.</p> <p>11 leiding geven onder toezicht.</p> <p>12 leiding aanvaarden.</p> <p>13 afspraken nakomen.</p> <p>14 zich aanpassen aan het werkritme.</p> <p>15 omgaan met stress.</p> <p>16 openstaan voor kritiek.</p>	<p>Herhaling en/of aanleren van de leerinhouden van de tweede graad (Competenties met betrekking tot de vakdidactiek van sportinitiatie)</p> <p>De verschillende didactische werkvormen</p> <ul style="list-style-type: none"> • De bouwstenen van het didactisch proces • Lesvoorbereiding • De aspecten eigen aan de fysische omgeving en de sociale omgeving herkennen en benoemen • Inzicht hebben in de verscheidenheid van sportbeoefenaars • Het belang van differentiatie • Soorten doelstellingen en formuleren van doelstellingen • Leerinhouden: globaal, analytisch, zelfgestuurd leren • Organisatievormen • Verschillende communicatievormen definiëren • Verschillende motivatievormen onderscheiden • Zelfevaluatie <p>ICT-toepassingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Basiskennis van Excel, Word ... • PowerPoint

COMPETENTIES MET BETREKKING TOT DE VAKDIDACTIEK VAN SPORTINITIATIE: DE WENKEN

Nr.	Specifieke pedagogisch-didactische wenken	Timing
	Geef lessen trainingsleer zo praktisch als mogelijk, ervaringsgericht lesgeven!	
	Maak gebruik van beeldmateriaal, zowel als voorbeeld als opnames van geobserveerde praktijkoefeningen van de leerlingen.	
	Praktische opdrachten worden langzaam opgebouwd vertrekkend vanuit een 1><1 relatie. In de loop van de opleiding kan men gaandeweg uitbreiden en de leerlingen leren omgaan met een groep. Werk hierbij gradueel, van een beperkte tot een meer uitgebreide groep. Wees steeds alert voor de haalbaarheid van de opdracht, succesbeleving is heel belangrijk!	
	Vertrek vanuit de belevingswereld van de leerlingen.	
	Durf je eigen waarnemingen in vraag te stellen en te toetsen aan de waarnemingen van anderen.	
	Leer je leerlingen gebruik maken van classificatiesystemen op basis van verschillende parameters (materialen, doelstellingen, accommodatie, leeftijd ...)	
	Maak gebruik van beeldmateriaal, zowel als voorbeeld als opnames van geobserveerde praktijkoefeningen van de leerlingen.	

COMPETENTIES MET BETREKKING TOT HET VEILIG SPORTEN, PREVENTIEF GEDEELTE

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	<p>1 het belasting – belastbaarheidmodel toepassen.</p> <p>2 bij zichzelf en anderen de risicofactoren herkennen en de nodige preventieve maatregelen treffen.</p> <p>3 de verschillende persoonsgebonden (intrinsieke) risicofactoren duiden.</p> <p>4 de omgevingsgebonden (extrinsieke) risicofactoren benoemen en kennen de preventieve maatregelen.</p>	<p>Herhaling en/of aanleren van de leerinhouden van de tweede graad (Competenties met betrekking tot het veilig sporten, preventief gedeelte)</p> <p>Uitdiepen taak van sportbegeleider in de blessurepreventie</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verschil tussen belasting en belastbaarheid <p>Persoonsgebonden risicofactoren</p> <ul style="list-style-type: none"> • Leeftijd • Geslacht • Lichamelijke kenmerken • Lichamelijke fitheid en trainingstoestand • Gezondheidstoestand • Mentaliteit – leefwijze <ul style="list-style-type: none"> ○ Mentale ingesteldheid ○ Persoonlijke lichaamsverzorging ○ Voeding <p>Omgevingsgebonden risicofactoren</p> <ul style="list-style-type: none"> • De sportbelasting zelf • Persoonlijke uitrusting en materialen • Accommodatie • Sporten buiten • Andere factoren

COMPETENTIES MET BETREKKING TOT HET VEILIG SPORTEN, PREVENTIEF GEDEELTE: DE WENKEN

Nr.	Specifieke pedagogisch-didactische wenken	Timing
	Wees creatief en maak gebruik van alternatieve didactische werkvormen om deze leerinhouden te brengen.	
	Maak gebruik van beeldmateriaal, groepsdiscussie, voorbeelden van trainingsprogramma's van topatleten ...	
	Zorg voor variatie en afwisseling.	

COMPETENTIES MET BETREKKING TOT EERSTE HULPVERLENING EN HET VEILIG SPORTEN, CURATIEF GEDEELTE: DE WENKEN

1e jaar: 12 lestijden; 2e jaar: 12 lestijden

Decr. nr.	LEERPLANDOELSTELLINGEN De leerlingen kunnen	LEERINHOUDEN
	1 verantwoordelijkheid opnemen als eerste hulpverlener. 2 een noodsituatie correct inschatten en gepast reageren. 3 het slachtoffer en zichzelf zoveel als mogelijk beschermen tegen infecties. 4 in kritieke situaties rustig en met zelfvertrouwen handelen. 5 het officieel erkend brevet van reanimatie halen. 6 het officieel erkend brevet van eerste hulp halen. 7 het officieel erkend brevet van Rode kruis helper halen.	Herhaling en/of aanleren van de leerinhouden van de tweede graad (competentie m.b.t. eerste hulpverlening) Flauwte Hersenschudding Insectensteek en tekenbeet Kortademigheid en hyperventilatie Onderkoeling Zonneslag en hittedslag Epilepsie Koortsstuipen Diabetes Amputatie Intensieve training in eerste hulp Eerste hulptransporttechnieken <ul style="list-style-type: none"> • Alleen als hulpverlener • Twee hulpverleners Eerste hulpmaterialen Eerste hulpkoffers

COMPETENTIES MET BETREKKING TOT EERSTE HULPVERLENING EN HET VEILIG SPORTEN, CURATIEF GEDEELTE: DE WENKEN

Nr.	Specifieke pedagogisch-didactische wenken	Timing
	Werk zo praktijkgericht mogelijk.	
	1><1 situatie.	
	Deze competentie moet jaarlijks worden aangeboden. Men haalt de beste resultaten met het principe van de herhaling.	
	Welbevinden, vertrouwen en succesbeleving bij de leerlingen bieden de beste garanties tot het halen van de vooropgestelde attesten.	
	Volg op zeer regelmatige basis zelf nascholingen.	

PEDAGOGISCH-DIDACTISCHE WENKEN

1. Organisatorische uitgangspunten: verdeling van de lesuren over de verschillende disciplines.

Dit leerplan is een graadsleerplan, namelijk voor eerste en tweede leerjaar van de graad.

Dit leerplan werd uitgewerkt op basis van 25 reële lesweken per jaar, dit betekent 150 lestijden voor de tweede graad. De onderstaande aangegeven lestijden zijn minima, de resterende lesuren laat de school en de leerkrachten toe om in te spelen op de wisselende noden van de klasgroep.

a. Competenties met betrekking tot bewegingsanimator

Minimaal 75 lestijden per graad.

b. Competenties met betrekking tot de vakdidactiek van sportinitiatie

Minimaal 100 lestijden per graad.

c. Competenties met betrekking tot eerste hulpverlening en het veilig sporten, preventief gedeelte

Minimaal 25 lestijden per graad.

d. Competenties met betrekking tot eerste hulpverlening en het veilig sporten, curatief gedeelte

Minimaal 24 lestijden per graad.

Een geïntegreerde en projectmatige aanpak zal worden aangewend waarbij de formele scheiding tussen theorie en praktijk komt te vervallen.

2. Algemene pedagogisch-didactische aandachtspunten

- Hou de einddoelen die je wenst te bereiken steeds voor ogen.
- Vertrek steeds vanuit de te bereiken lesdoelen, leerinhouden zijn een middel om die vooropgestelde doelen te realiseren!
- Een vlotte samenwerking met de pedagogisch onderlegde topsporttrainers de collega's van de andere vakken is primordiaal!
- Maak bij aanvang van ieder schooljaar een globale planning i.s.m. de topsporttrainers alsook met de leerkracht(en) PAV en de andere vakken. Deze planning biedt veel houvast, hierop dienen alle individuele jaarplanningen van elke leerkracht van deze klasgroep te worden geënt.
- Waar mogelijk worden leerinhouden modulair aangeboden.
- Geef vooral praktijkgerichte lessen en zorg voor veel afwisseling in de didactische werkvormen.
- Werk ook via studiepakketten, competentiegericht leren, webcam, elektronisch leerplatform ... alles wordt in het werk gesteld om zo goed als mogelijk tegemoet te komen aan de specifieke noden van de individuele topsporter.
- Hanteer het principe van de herhaling.
- Zelfevaluatie, sociale en communicatieve vaardigheden maken een zeer belangrijk deel uit van deze opleiding.
- Het regelmatig volgen van nascholingen is een must.

3. Voorwaarden tot het uitreiken van diploma's en brevetten

Het uitreiken van de in dit leerplan vermelde brevetten en diploma's is gekoppeld aan een aantal voorwaarden:

- Voor het uitreiken van het diploma "Bewegingsanimateur" en van het diploma "Initiator, algemeen gedeelte" moeten de lesgevers van dit leerplan officieel erkend zijn door de VTS en door het Rode Kruis.
- De school dient bij **aanvang van het schooljaar** de namen van de lesgever(s), leerlingen, de lesroosters, examenroosters ... door te geven aan VTS. De VTS behoudt zich het recht om op de school de kwaliteit van de lessen en examens te komen evalueren.
- Voor het uitreiken van het brevet "Junior helper" moet de lesgever geslaagd zijn voor het "LEGO"-examen; de lesgevers opleiding georganiseerd door het Jeugd Rode Kruis.
- Voor het uitreiken van het brevet "Rode Kruis helper" moet de lesgever geslaagd zijn voor de volledige lesgevers opleiding georganiseerd door het Rode Kruis.

4. Geïntegreerde aanpak

Inleiding

Door de grotere nood aan ervaringsgericht onderwijs is het belang van de relatie tussen theorie en praktijk toegenomen. Het leren wordt opgevat als een proces waarbij er een afwisseling is tussen het opdoen van ervaringen en het ontwikkelen van competenties.

De lessen sluiten zou nauw mogelijk aan bij de leefwereld van de leerlingen zodat de theorie niet abstract overkomt, maar een concrete betekenis krijgt.

Theorie en praktijk zijn geen eilanden en kunnen dus moeilijk gescheiden aangeboden worden.

Waarom een geïntegreerde aanpak?

Omwille van:

- didactische meerwaarde: het geïntegreerd werken zal het leer- en probleemoplossend denken optimaal ondersteunen;
- grotere motivatie van de leerlingen: leerlingen krijgen de mogelijkheid een eigen inbreng te doen.

5. Jaarplan

Van elke leraar wordt verwacht dat zij/hij in het begin van het schooljaar een jaarplanning maakt. Een-vormigheid is een noodzaak voor de verschillende collega's binnen eenzelfde vakgroep.

Het valt aan te bevelen om d.m.v. overleg bepaalde leerstofonderdelen die in meerdere vakken voorkomen op elkaar af te stemmen. Hierbij wordt vooral gedacht aan de samenwerking met de collega PAV en de betrokken topsporttrainers. Om een en ander praktisch te kunnen realiseren is het op zoek gaan naar een gezamenlijk overlegmoment aanbevolen.

De timing en de volgorde van de leerstofonderdelen zijn niet bindend. Indien afgeweken wordt, zal dit in overleg tussen de verschillende collega's gebeuren en zullen – indien nodig – de andere jaarplannen eveneens aangepast worden. Steeds zal erover gewaakt worden dat de noodzakelijke voorkennis aanwezig is.

De verschillende jaarplannen zullen zodanig gemaakt worden dat er - waar mogelijk - per week een coördinatie is tussen de verschillende vakken. Overleg tussen de verschillende leraars is dus onontbeerlijk.

Tijdens het schooljaar zullen de vorderingen door de verschillende collega's samen regelmatig geëvalueerd worden met het doel de verschillende jaarplannen eventueel bij te sturen.

6. Geïntegreerde proef

De geïntegreerde proef is vakoverschrijdend en evalueert kennis, vaardigheden en attitudes gericht op het specifiek karakter van de studierichting. De geïntegreerde proef moet mogelijkheden bieden tot een brede persoonlijkheidsontplooiing, een deelname aan het maatschappelijk gebeuren demonstreren en een bewijs leveren dat men voorbereid is op het functioneren in het beroep of in het hoger onderwijs.

Concept

Tijdens de opbouw en de afwerking van de geïntegreerde proef zal voortdurend aandacht besteed worden aan het begrip KWALITEITSZORG. Bij de beoordeling zijn zowel het product als het proces belangrijk.

Het is de betrachting dat de geïntegreerde proef leidt tot:

- de bevordering van samenwerking in teamverband;
- de bevordering van de motivatie van de leerlingen door te werken aan concrete realisaties;
- het leren raadplegen van diverse informatiekanalen;
- het combineren van zelfstandig werk en groepswork;
- het leren mondeling en schriftelijk rapporteren;
- het in contact komen met mogelijke tewerkstellingssectoren.

De leerlingen krijgen de kans om te bewijzen dat ze

- de verworven kennis van de basisvakken kunnen gebruiken bij de realisatie van de geïntegreerde proef;
- een jaarplanning kunnen maken en een haalbare tijdsplanning kunnen hanteren;
- een overzichtelijk dossier kunnen opstellen en dit op een vlotte manier kunnen toelichten;
- zelfstandig en in groep kunnen werken;
- nauwkeurig, stipt en ordelijk kunnen werken;
- voldoende doorzettingsvermogen hebben om een opdracht correct en creatief af te werken;

De school kan volgens haar eigen creativiteit zinvolle interpretaties geven aan de geïntegreerde proef
Bijv.:

- sportief/recreatief begeleiden van specifieke doelgroepen;
- begeleiden van bosklassen, zeeklassen, GWP, jeugdbeweging;
- organisatie van spelnamiddagen, sportdagen, opendeurdagen ...
- uitvoerende taken in sportdiensten, fitnesscentra, zwembaden.

Organisatie van de geïntegreerde proef

Men tracht zoveel mogelijk vakken te betrekken bij de geïntegreerde proef maar de klemtoon ligt op het specialiteitoverstijgend karakter.

Planning van de activiteiten: 5 fasen

- Formuleren van de opdracht, concrete afbakening (bij aanvang van het schooljaar);
- Verkenningfase en planningsfase: verzamelen, selecteren van informatie, planning (1e trimester);
- Uitvoeringsfase: start van de praktische realisatie, afspraken in verband met bijsturingen en tussentijdse evaluatie (in de loop van 2e trimester);
- Eindfase: afwerken van de praktische realisatie en voorbereiden van het dossier en de presentatie. Ook hier is een permanente begeleiding aan te bevelen (3e trimester);
- Voorstelling van het eindresultaat en evaluatie van de proef.

Het logboek

Het logboek is een soort draaiboek waarin stap na stap de evolutie van de geïntegreerde proef terug te vinden is.

Hierin kunnen bedenkingen, notities, ondervonden moeilijkheden, contacten met derden, plaats en data van activiteiten, telefoonnummers, aantal gepresteerde uren, bijsturingen, tussentijdse evaluaties en eventueel een zelfevaluatie in opgenomen worden.

Een goed bijgehouden logboek is een nuttig instrument voor externe juryleden om het “proces” te kunnen beoordelen.

Het uitvoeringsdossier bevat:

- de samenstelling van de jury;
- de concrete formulering van de opdracht, eventueel de deelopdrachten bij groepswork;
- de analyse van de opdracht, de wijze van evalueren;
- de planning en de tijdsbesteding;
- de verzamelde info, de genomen initiatieven (bijv. brieven, verslagen, gesprekken ...), uitgewerkte scenario's;
- de tussentijdse evaluaties, de eindevaluatie;
- het afgewerkt product.

De beoordeling

De beoordeling slaat zowel op het product (50%) als het proces (50%) van de proef.

Procesevaluatie

Hierbij wordt rekening gehouden met

- de vindrijkheid bij het oplossen van problemen, het snel kunnen handelen bij problemen;
- de manier waarop info verzameld, geselecteerd, verwerkt en toegepast wordt;
- het inzichtelijk denken, het nemen van beslissingen;
- de houding bij het werken in groep;
- vakgebonden attitudes zoals stiptheid, ordelijk werken, zelfstandigheid, inzet.

Het logboek kan een hulpmiddel zijn bij de beoordeling van het proces

Het product

- de praktische realisatie van de opdracht;
- het dossier;
- de mondelinge presentatie en de taalvaardigheid.

7. Begeleid zelfgestuurd leren

7.1 Wat?

Met begeleid zelfgestuurd leren bedoelen we het geleidelijk opbouwen van een competentie naar het einde van het secundair onderwijs, waarbij leerlingen meer en meer het leerproces zelf in handen gaan nemen. Zij zullen meer en meer zelfstandig beslissingen leren nemen in verband met leerdoelen, leeractiviteiten en zelfbeoordeling.

Dit houdt onder meer in dat:

- de opdrachten meer open worden;
- er meerdere antwoorden of oplossingen mogelijk zijn;
- de leerlingen zelf keuzes leren maken en verantwoorden;
- de leerlingen zelf leren plannen;
- er feedback wordt voorzien op proces en product;
- er gereflecteerd wordt op leerproces en leerproduct.

De leraar is ook coach, begeleider.

De impact van de leerlingen op de inhoud, de volgorde, de tijd en de aanpak wordt groter.

7.2 Waarom?

Begeleid zelfgestuurd leren sluit aan bij enkele pijlers van ons pedagogisch project, o.m.

- leerlingen zelfstandig leren denken over hun handelen en hierbij verantwoorde keuzes leren maken;
- leerlingen voorbereiden op levenslang leren.

Vanaf het kleuteronderwijs worden werkvormen gebruikt die de zelfstandigheid van kinderen stimuleren, zoals het gedifferentieerd werken in groepen en het contractwerk.

Ook in het voortgezet onderwijs wordt meer en meer de nadruk gelegd op de zelfsturing van het leerproces in welke vorm dan ook.

Binnen de vakoverschrijdende eindtermen, meer bepaald “Leren leren”, vinden we aanknopingspunten als:

- keuzebekwaamheid;
- regulering van het leerproces;
- attitudes, leerhoudingen, opvattingen over leren.

In onze huidige (informatie)maatschappij wint vaardigheid in het opzoeken en beheren van kennis voortdurend aan belang.

7.3 Hoe te realiseren?

Het is belangrijk dat bij het werken aan de competentie de verschillende actoren hun rol opnemen:

- de leerling wordt aangesproken op zijn motivatie en “leer”kracht;
- de leraar krijgt de rol van coach, begeleider;
- de school dient te ageren als stimulator van uitdagende en creatieve onderwijsleersituaties.

De eerste stappen in begeleid zelfgestuurd leren zullen afhangen van de doelgroep en van het moment in de leerlijn “Leren leren”, maar eerder dan begeleid zelfgestuurd leren op schoolniveau op te starten is “klein beginnen” aan te raden. Vanaf het ogenblik dat de leraar zijn leerlingen op min of meer zelfstandige manier laat

- doelen voorop stellen;
- strategieën kiezen en ontwikkelen;
- oplossingen voorstellen en uitwerken;
- stappenplannen of tijdsplannen uitzetten;

- resultaten bespreken en beoordelen;
- reflecteren over contexten, over proces en product, over houdingen en handelingen;
- verantwoorde conclusies trekken;
- keuzes maken en verantwoorden

is hij al met een of ander aspect van begeleid zelfgestuurd leren bezig.

8. ICT-integratie

8.1 Wat?

Onder ICT-integratie verstaan we het gebruik van informatie- en communicatietechnologie ter ondersteuning van het realiseren van leerplandoelstellingen.

8.2 Waarom?

Maatschappelijke ontwikkelingen wijzen op het belang van het verwerven van ICT-competenties. Jongeren moeten niet alleen in staat zijn om nieuwe media te gebruiken, zij moeten net zo goed kunnen inschatten wanneer deze efficiënt en effectief kunnen worden ingezet. Het gebruik van nieuwe media sluit zeer goed aan bij de leefwereld van de jongeren en speelt in op hun vertrouwdheid met de beeldcultuur.

Er wordt meer en meer belang gehecht aan probleemoplossend denken, kritisch selecteren, het zelfstandig of in groep werken, het kunnen verwerven en verwerken van enorme hoeveelheden informatie.

Deze ontwikkelingen zijn ook merkbaar in het onderwijs. In de meeste vakken of bij het nastreven van vakoverschrijdende eindtermen vervult ICT een ondersteunende rol. Door de integratie van ICT kunnen leerlingen:

- het leerproces zelf in eigen handen nemen;
- zelfstandig en actief leren omgaan met les- en informatiemateriaal;
- op eigen tempo werken en een eigen parcours kiezen (differentiatie en individualisatie).

8.3 Hoe ICT integreren ter ondersteuning van het realiseren van de leerplandoelstellingen?

Zelfstandig oefenen in een leeromgeving

Nadat leerlingen nieuwe leerinhouden verworven hebben, is het van belang dat ze voldoende mogelijkheden krijgen om te oefenen bijv. d.m.v. specifieke pakketten. De meerwaarde van deze vorm van ICT-integratie kan bestaan uit: variatie in oefenvormen, differentiatie op het vlak van tempo en niveau, geïndividualiseerde feedback, mogelijkheden tot zelfevaluatie.

Zelfstandig leren in een leeromgeving

Een mogelijke toepassing is nieuwe leerinhouden verwerven en verwerken, waarbij de leerkracht optreedt als coach van het leerproces (bijv. in een open leercentrum). Een elektronische leeromgeving (ELO) biedt hiertoe een krachtige ondersteuning.

Creatief vormgeven

Leerlingen worden uitgedaagd om creatief om te gaan met beelden, woorden en geluid. De leerlingen kunnen gebruik maken van de mogelijkheden die o.a. allerlei tekst-, beeld- en tekenprogramma's bieden.

Opzoeken, verwerken en bewaren van informatie

Voor het opzoeken van informatie kunnen leerlingen gebruik maken van o.a. cd-roms, een ELO en het internet.

Verwerken van informatie houdt in dat de leerlingen kritisch uitmaken wat interessant is in het kader van hun opdracht en deze informatie gebruiken om hun opdracht uit te voeren.

De leerlingen kunnen de relevante informatie ordenen, weergeven en bewaren in een aangepaste vorm.

Voorstellen van informatie aan anderen

Leerlingen kunnen informatie aan anderen meedelen of tonen met behulp van ICT-ondersteuning onder de vorm van tekst, beeld en/of geluid d.m.v. bijv. een presentatie, een website, een folder ...

Veilig, verantwoord en doelmatig communiceren

Communiceren van informatie betekent dat leerlingen informatie kunnen opvragen of verstrekken aan derden. Dit kan o.a. via e-mail, internetfora, een ELO, chatten, blogging.

Adequaat kiezen, reflecteren en bijsturen

De leerlingen ontwikkelen competenties om bij elk probleem keuzes te maken uit een scala van programma's, applicaties of instrumenten, al dan niet elektronisch. Daarom is het belangrijk dat zij ontdekken dat er meerdere valabele middelen zijn om hun opdracht uit te voeren. Door te reflecteren op de gebruikte middelen en de bekomen resultaten te vergelijken, maken de leerlingen kennis met de verschillende eigenschappen en voor- en nadelen van de aangewende middelen (programma's, applicaties ...) en kunnen ze hun keuzes bijsturen.

9. Vakoverschrijdende eindtermen

9.1 Wat?

Vakoverschrijdende eindtermen (VOET) zijn minimumdoelstellingen, die – in tegenstelling tot de vakgebonden eindtermen – niet gekoppeld zijn aan een specifiek vak, maar door meerdere vakken of onderwijsprojecten worden nagestreefd.

De VOET worden volgens een aantal vakoverschrijdende thema's geordend: leren leren, sociale vaardigheden, opvoeden tot burgerzin, gezondheidseducatie, milieueducatie en muzisch-creatieve vorming.

De school heeft de maatschappelijke opdracht om de VOET volgens een eigen visie en stappenplan bij de leerlingen na te streven (inspanningsverplichting).

9.2 Waarom?

Het nastreven van VOET vertrekt vanuit een bredere opvatting van leren op school en beoogt een accentverschuiving van een eerder vakgerichte ordening naar meer totaliteitsonderwijs. Door het aanbieden van realistische, levensnabije en concreet toepasbare aanknopingspunten, worden leerlingen sterker gemotiveerd en wordt een betere basis voor permanent leren gelegd.

VOET vervullen een belangrijke rol bij het bereiken van een voldoende brede en harmonische vorming en behandelen waardevolle leerinhouden, die niet of onvoldoende in de vakken aan bod komen. Een belangrijk aspect is het realiseren van meer samenhang en evenwicht in het onderwijsaanbod. In dit opzicht stimuleren VOET scholen om als een organisatie samen te werken.

De VOET verstevigen de band tussen onderwijs en samenleving, omdat ze tegemoetkomen aan belangrijk geachte maatschappelijke verwachtingen en een antwoord proberen te formuleren op actuele maatschappelijke vragen.

9.3 Hoe te realiseren?

Het nastreven van VOET is een opdracht voor de hele school, maar individuele leraren kunnen op verschillende wijzen een bijdrage leveren om de VOET te realiseren. Enerzijds door binnen hun eigen vakken verbanden te leggen tussen de vakgebonden doelstellingen en de VOET, anderzijds door thematisch onderwijs (teamgericht benaderen van vakoverschrijdende thema's), door projectmatig werken (klas- of schoolprojecten, intra- en extra-muros), door bijdragen van externen (voordrachten, uitstappen).

Het is een opdracht van de school om via een planmatige en gediversifieerde aanpak de VOET na te streven. Ondersteuning kan gevonden worden in pedagogische studiedagen en nascholingsinitiatieven, in de vakgroepwerking, via voorbeelden van goede school- en klaspraktijk en binnen het aanbod van organisaties en educatieve instellingen.

MINIMALE MATERIËLE VEREISTEN¹

Infrastructuur

Een sportaccommodatie met groot en klein materiaal voor een grote variatie aan bewegingssporten.

Buitensportinfrastructuur.

De leraar dient minimaal over volgende uitrusting te kunnen beschikken:

- Computers
- Scanner
- Internetverbinding
- Beamer
- Dvd/video-speler
- Televisie
- Printer
- Een scherm met projectiesysteem, w.o. een retro projector, overhead
- Software

Het basisprincipe houdt in dat er per leerling één computer aanwezig is.

De computer moet in staat zijn om zonder problemen professionele pakketten te kunnen draaien. Het is vanzelfsprekend dat de school beschikt over legale versies van de te gebruiken software. Vanuit louter didactisch standpunt is de keuze van de versie van het pakket niet belangrijk (maar alle items van het leerplan moeten wel kunnen aan bod komen).

De toestellen moeten zo opgesteld staan dat er naast de computer nog voldoende ruimte is voor een boek of schrift. Tevens moeten volgende ergonomische eisen vervuld zijn; het scherm moet van goede kwaliteit (stabiel beeld zonder reflecties) en verstelbaar zijn, voor het toetsenbord moet er voldoende ruimte zijn voor de polsen.

Los materieel

- leerboek/cursus (Blosa, Rode Kruis)
- gestandaardiseerde ppt's VTS/ BLOSO
- hartslagmeters,
- chrono,
- meetlint,
- degelijke muziekinstallatie (CD – cassettedesk).
- EHBO-koffer
- reanimatiepoppen

¹ Inzake veiligheid is de volgende wetgeving van toepassing:

- Codex
- ARAB
- AREI
- Vlarem.

Deze wetgeving bevat de technische voorschriften die in acht moeten genomen worden m.b.t.:

- de uitrusting en inrichting van de lokalen;
- de aankoop en het gebruik van toestellen, materiaal en materieel.

Zij schrijven voor dat:

- duidelijke Nederlandstalige handleidingen en een technisch dossier aanwezig moeten zijn;
- alle gebruikers de werkinstructies en onderhoudsvoorschriften dienen te kennen en correct kunnen toepassen;
- de collectieve veiligheidsvoorschriften nooit mogen gemanipuleerd worden;
- de persoonlijke beschermingsmiddelen aanwezig moeten zijn en gedragen worden, daar waar de wetgeving het vereist.

EVALUATIE

1 Inleiding

Tijdens de laatste decennia heeft zich een nieuwe ontwikkeling voorgedaan in het denken over evaluatie. Evaluatie wordt niet meer beschouwd als een afzonderlijke activiteit die louter gericht is op de beoordeling van de leerling, maar ze moet in tegendeel met het leerproces verweven zijn. De didactische evaluatie is een inherent deel van leren en onderwijzen. Zij geeft informatie aan leerlingen en leraren over het succes van het doorlopen leerproces en biedt zodoende de kans om het rendement van leerlingen én leraren te optimaliseren.

2 Basisprincipes

De leerkracht zal aandacht hebben voor **proces- en productevaluatie**.

Het onderscheid tussen proces- en productevaluatie is niet altijd even duidelijk.

Bij productevaluatie wordt nagegaan in welke mate leerlingen de onderwijsdoelen hebben bereikt; bij procesevaluatie wordt het leerproces van de leerling en het didactisch handelen geëvalueerd.

Het evaluatiesysteem van de leerkracht zal *structureel* rekening houden met kennis, vaardigheden en vakgebonden attitudes van de leerlingen en het resultaat van oefeningen, taken en toetsen.

De evaluatiecriteria worden vooraf duidelijk aan de leerlingen medegedeeld. Deze criteria worden ook best vooraf besproken in de vakwerkgroep.

Een evaluatie dient te vertrekken vanuit duidelijke en operationele doelstellingen. Zowel het proces als het product moeten op een zo objectief mogelijke manier geëvalueerd worden.

Bij de evaluatie wordt er rekening mee gehouden dat het om leerlingen gaat. Onnauwkeurig werken, kleine fouten maken ... kunnen in zekere mate aanvaardbaar zijn. Belangrijk is de evolutie van hun prestaties, daarom zal de leraar voortdurend hun vorderingen nagaan en zo nodig remediërend optreden.

3 Kwaliteitscriteria

Zoals alle meetapparatuur moet ook het evaluatie-instrument aan bepaalde kwaliteitscriteria voldoen.

4 Maak van de evaluatie een nuttig instrument

De evaluatie is maar nuttig als de leerlingen (maar ook de leraar) uit de evaluatie iets kunnen leren, daarom is het essentieel:

- aan de leerling feedback te geven en te leren waarom een antwoord of praktijkoefening juist of fout is;
- conclusies te trekken voor de manier van onderwijzen (didactische aanpak);
- de samenhang van het aantal onvoldoendes met andere vakken te analyseren.

Verdere beschouwingen over leerlingenevaluatie zijn te vinden op de website van de Pedagogische begeleidingsdienst van het GO!: http://www.g-o.be/sites/portaal_nieuw/SO/Infotheek/Pages/default.aspx.

5 Evaluatie en rapportering van de stage/werkpleklers

5.1 Inleiding

- De stage/werkpleklers wordt als een afzonderlijk vak beschouwd; een correcte evaluatie hiervan is dan ook belangrijk.
- De evaluatie van de stage gebeurt door de mentor en de begeleider.
- Deze laatste kan, gelet op het onderwijskundig aspect, optreden als coördinator van het evaluatiegebeuren. Hij rapporteert dan ook rechtstreeks aan de BKR en de DKR.
- De evaluatie kan best rekening houden met kennis, attitudes en vaardigheden.
- Een bijzonder gewicht kan worden toegekend aan de sociale vaardigheden en de aanpassing aan de bedrijfscultuur.
- Ten slotte kan ook de zelfevaluatie mede bepalend zijn voor het globale evaluatiebeeld.
- Degelijke evaluatie van de stage/werkpleklers gebeurt het best aan de hand van evaluatiecriteria. Deze evaluatiecriteria worden bepaald in functie van de stagedoelstellingen in relatie tot het leerplan en bestaan enerzijds uit activiteiten en anderzijds uit attitudes. Ze worden voor het begin van de stage/werkpleklers vastgelegd door de begeleider in overleg met de mentor en met de leerlingen besproken.

5.2 Registratie

- De verschillende evaluatieformulieren maken een volledige en relevante registratie mogelijk.
- De begeleider zal, steunend op zijn grotere ervaring met het schoolse evaluatiesysteem, in samenspraak met de mentor de evaluatie omzetten in een aangepaste rapportering.

5.3 Rapportering

- Het evaluatiedossier van de leerling omvat naast de individuele activiteitenlijst:
 - de evaluatieverslagen van de mentor;
 - het stageschrift/activiteitschrift van de leerling;
 - de verslagen van de begeleider.
- De leerling houdt een verslag bij van zijn activiteiten. Het verslag bevat ook een zelfevaluatie.
- De rapportering gebeurt als een volwaardig vak in het rapport.
- Bij een blokstage zal de evaluatie éénmalig vermeld worden in het rapport dat onmiddellijk op de stage volgt. Wordt er toch gekozen voor een alternerende stage, dan wordt de stage-evaluatie over verschillende rapportperiodes gespreid.
- Er moeten steeds voldoende tussentijdse evaluaties opgesteld worden, zodat remediëring mogelijk is.
- De evolutie van de stage/werkpleklers (leerproces) dient met de leerling besproken worden.
- Er moet in elk geval tijd worden vrijgemaakt om na afloop van elke stage(periode) of werkplekleerperiode de (eind)evaluatie individueel met elke leerling te bespreken.

BIBLIOGRAFIE

1. Boeken

Pedagogische cel, *Cursus Initiator Algemeen gedeelte Inleidende tekst*, Brussel, BLOSO-VTS, 2003.

BOSSAERTS N., COECKELBERGHS T., *Cursus Initiator Algemeen gedeelte Didactiek*, Brussel, BLOSO-VTS, 2003.

BOSSAERTS N., *Cursus Initiator Algemeen gedeelte Veilig sporten preventief*, Brussel, BLOSO-VTS, 2003.

BOSSAERTS N., *Cursus Initiator Algemeen gedeelte Veilig sporten curatief*, Brussel, BLOSO-VTS, 2003.

BOSSAERTS N., DEJONGHE V., DE MAESSCHALCK P., VANDELAER W., *Cursus Bewegingsanimator*, Brussel, BLOSO-VTS, 2004.

Uitgaven van het Rode Kruis (zie hun website > cursusmateriaal):

- *Broodje gewond*
- *Handleiding Helpertje – Junior helper*
- *Handleiding eerstehulpinitiatie*
- *Initiator*
- *Vakdidactiek jeugdmonitor*
- *Eerste hulp voor jeugdleiders*

2. Websites

Sportsites

- www.cjasm.vlaanderen.be/sport/
- www.topsportvlaanderen.be
- www.vlaamsesportfederatie.be
- www.sporttalent.be
- www.boic.be
- www.gezondsporten.be

GO! onderwijs van de Vlaamse gemeenschap, E. Jacquainlaan 20, 1000 Brussel

<http://www.gemeenschapsonderwijs.be/gezondheid/>

BLOSO, Arenbergstraat 5, 1000 Brussel www.bloso.be

Rode Kruis - Vlaanderen, Dienst Gezondheids promotie, Motstraat 40, 2800 Mechelen

<http://www.rodekruisvrijwillger.be> en <http://vrijwilliger.rodekruis.be/NL/Diensten/opleidingen/cursussen/>
<http://www.jeugdrokekruis.be> en <http://www.rodekruis.be/>

Vlaams Instituut voor Gezondheids promotie, G.Schildknechtstraat 9, 1020 Brussel

<http://www.vigez.be>

SVS (Stichting Vlaamse schoolsport), Leopold II- laan 184D, 1080 Brussel

<http://www.svs.be>

Bond voor Lichamelijke Opvoeding, Waterkluiskaai 16, 9040 Gent/Sint-Amandsberg

<http://www.bvlo.be>

Federatie van de Voedingsindustrie, Kortenberglaan 172, 1000 Brussel
<http://www.fevia.be>

Nutrition Information Center, Treurenberg 16, 1000 Brussel
<http://www.nicevzw.be>

Nutriënten België, Esplanadegebouw, lokaal 11.04, 1040 Brussel
<http://www.nubel.com>

Vereniging voor Alcohol- en andere Drugproblemen (VAD), E. Tollenaerstraat 15, 1020 Brussel/Laken
<http://www.vad.be>